

tratat de mare utilitate în activitatea pastoral-misionară a preotului.

Lucrarea de față este extrasă de pe casete, înregistrate de credincioși cu ani de zile în urmă, pe care le dăm la lumină spre folosul tuturor.

Conținutul ei constituie un scurt tratat dogmatic și moral prin care se reflectă curăția sufletească a fiecărui creștin, ce se realizează prin lacrimi în Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei, oferindu-ne exemplu de pocăință pe regele Manase, urcându-ne pe scara desăvârșirii, prin prezentarea celor cinci feluri de împărtășire, care ne conduc la mântuire.

Părintele Cleopa, în această scurtă lucrare, oscilează în modul cel mai inteligent între teză și antiteză, când ne vorbește despre viață și moarte, despre rai și iad – urmare firească a Judecării de apoi –, precum și despre contrastul dintre iubirea de argint și dragostea față de Dumnezeu.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să încununeze cu sănătate deplină și îndelungare de zile pe Părintele Arhimandrit Cleopa, cu dorința ca acest izvor duhovnicesc să continue la adăparea sufletelor însetate de credință, de adevăr și de mântuire.

Binecuvântăm tipărirea acestei lucrări și o recomandăm tuturor celor ce doresc să vorbească cu Părintele Cleopa, despre calea care conduce spre desăvârșire, spre împărăția lui Dumnezeu, spre viața și fericirea veșnică.

P. S. IOACHIM VASLUIANUL

SFÂNTA SPOVEDANIE

În cele ce urmează, m-am gândit să vorbesc câte ceva despre taina Sfintei Spovedanii.

Una dintre marile datorii duhovnicești, atât ale monahilor, cât și ale creștinilor, este mărturisirea păcatelor. Trebuie să știm mai întâi că toți greșim înaintea lui Dumnezeu, unii mai mult, alții mai puțin, și nimeni nu este fără de păcat.

Acest lucru ni-l arată Sfânta Scriptură care zice: *Toți multe greșim. Iar de vom zice că păcat nu avem, pe noi înșine ne înșelăm și adevărul nu este în noi; iar dacă ne vom mărturisi păcatele, credincios și drept este Dumnezeu, ca să ne ierte nouă păcatele și să ne curățească pe noi de toată întinăciunea și nedreptatea.*

Dacă mi-am mărturisit cu căință păcatele cele trupești și cele sufletești și m-am spovedit curat, preotul, numai dacă a pus mâna pe cap și a zis rugăciunea de dezlegare, păcatele mele s-au ridicat.

Iar dacă nu m-am dus cu căință și cu pregătire cuvenită și n-am știut să mă mărturisesc curat, să descopăr toate păcatele mele, să primesc canon pentru ele și să le părăsesc, pot să fac o mie de dezlegări la cel mai iscusit duhovnic, că păcatul, otrava, a rămas tot în mine.

De aceea folosul, valoarea cea scumpă a Sfintei Spovedanii nu ține de preot, ci de mine. Eu, dacă mă duc cu toată sfințenia, cu toată convingerea în fața

lui Dumnezeu – că, atunci când mă duc în fața preotului, înaintea lui Dumnezeu mă duc, că preotul este numai un martor –, trebuie să-i spun toate păcatele mele.

Altfel crezi că în ziua judecății preotul poate să-ți ajute ceva, dacă n-ai spus drept? Doamne ferește! Preotul n-a putut dezlega la spovedanie decât ce i-ai spus tu. Iar dacă tu ai avut vreo rezervă și ai ținut vreun păcat nespun, toate păcatele le ai îndoite. Așa spun Sfinții Părinți, pentru că ai crezut că Dumnezeu nu știe ce ai făcut tu.

Iată care sunt condițiile pe care trebuie să le împlinească spovedania:

1. Spovedania trebuie să se facă înaintea duhovnicului. Deci, eu când mă duc la spovedanie înaintea preotului, mă duc în fața lui Dumnezeu. Preotul este un simplu martor. În ziua judecății el atât poate spune, cât i-am spus eu. Ce nu i-am spus, nu-i dezlegat nici pe pământ, nici în cer. Dar eu, dacă m-am dus la spovedanie și i-am spus toate și preotul mi-a făcut dezlegare cu mâinile pe cap, eu sunt dezlegat.

2. Spovedania trebuie să fie completă și să nu se ascundă nimic din cele făptuite, cum am spus mai înainte. Ai auzit ce spune Sfântul Apostol Pavel? *Cuvântul lui Dumnezeu este mai ascuțit decât toată sabia cea cu două tășuri și străbate până la despărțirea trupului de a duhului, cea mai înaltă unire între om și Dumnezeu.*

3. Spovedania trebuie făcută de bună voie, după mărturia Duhului Sfânt, Care zice: *și din voia mea mă voi mărturisi Lui.*

4. Spovedania să fie făcută cu umilință, căci *inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.*

5. Spovedania să nu fie prihănitoare, adică să nu dăm vina pe nimeni, nici pe oameni, nici pe vreo altă zidire a lui Dumnezeu, nici chiar pe diavoli. La spovedanie numai pe noi să ne învinuim și să ne prihănim, cum zice Sfântul Ioan Scărarul: „A mea este buba, a mea este rana; dintru a mea lenevire s-a făcut, iar nu dintr-a altuia”.

6. Spovedania se cuvine să fie dreaptă, adică să spui adevărul; spune cum ai făcut toate, fără rușine. Isus Sirah spune: **Este rușine care aduce păcat și este rușine care aduce slavă și har.**

Rușinea aceasta pe care o suferi la spovedanie te scutește pe tine de rușinea aceea pe care o vom suferi cu toții la ziua cea înfricoșată a Judecății lui Dumnezeu.

7. Spovedania să fie hotărâtoare. Să luăm înaintea duhovnicului o mare hotărâre de a nu mai păcătui, ajutându-ne nouă dumnezeiescul har, și să voim mai bine a muri de mii de ori decât a mai păcătui de acum înainte cu voința noastră.

Sfântul Vasile cel Mare zice: „**Nu se folosește de mărturisire, nici se mărturisește, cel ce zice la spovedanie numai că a greșit, însă rămâne iarăși în păcat și nu-l urăște**”. Toată pocăința ta întru aceasta constă, să te hotărăști a-ți schimba viața.

Când te duci la mărturisire cu părere de rău și cu căință și îți recunoști greșelile, îi spui preotului câte îți minte. Dar ca să îți minte și să faci o mărturisire întreagă, nu te duce cu ochii legați la preot, căci diavolul îți ia mintea și uiți. Cu o săptămână sau

două înainte, stai liniștit într-o cameră, ia-ți un caiet și scrie toate păcatele tale din copilărie, sau de la ultima spovedanie.

Ce păcate ai pe conștiință, de când erai copil mic; când erai de cinci ani, când erai de șapte ani, când erai în clasa întâi la școală, când erai în clasa a doua, când erai într-a noua, când erai fată mare sau flăcău, înainte de căsătorie sau după căsătorie, când erai militar.

Scrie, că și diavolul a scris. Avem contabil bun, îngerul rău pe umărul stâng, care scrie tot, și îngerul cel bun pe umărul drept, care scrie și el faptele cele bune ale omului.

Și atunci uite ce-i. Știi că *nimic necurat nu va intra întru Împărăția cerurilor*? De aceea, cel mai mare bine pe care poți să-l faci unui om este acesta. Dacă vezi că s-a îmbolnăvit în casă la tine tata sau mama sau ginerele sau nora sau fata sau băiatul sau fratele, care a slăbit de boală și se apropie de moarte, nu se poate un bine mai mare decât să-i aduci preotul repede. Nu doctorul. Doctorul este un bolovan de pământ ca și tine! Preotul a luat dar de la Dumnezeu. Nu ați auzit în Evanghelie? *Ce veți lega voi pe pământ, va fi legat și în ceruri și ce veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat și în ceruri!*

Dacă ai reușit să-l spovedești curat înainte de moarte, i-ai salvat sufletul. Când se duce la vâmi, sufletul care a avut păcate, dacă le-a dezlegat preotul aici, Duhul Sfânt a șters tot de pe tablele lor. Crapă, mor de ciudă diavoli: „Ia uită-te, domnule! L-am avut în mână!” Duhul Sfânt i-a șters păcatele. Această putere le-a dat Dumnezeu preoților; că dacă

nu dădea Dumnezeu această putere preoților, nimeni din oameni nu s-ar fi mântuit.

Dar Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul și pământul, a știut cum să facă pentru a mântui lumea. Când a înviat Hristos le-a dat această putere Apostolilor. Ce le-a spus? A suflat asupra lor și le-a zis: *Luați Duh Sfânt; căroră le veți ține păcatele, ținute vor fi și căroră le veți ierta, iertate vor fi, și orice veți dezlega voi pe pământ, va fi dezlegat și în cer...* Ce, fraților, voi n-ați citit? N-ați auzit Evanghelia?

Deci, când vezi că ești bolnav de moarte, nu alerga la doctor, că poate te omoară acela și mori nemărturisit. Întâi spovedește-te și apoi du-te și la doctor, dacă este cazul, dar tu să fii mărturisit. Dacă ai murit, gata, te-ai ușurat! Că vei muri în mâinile doctorului, că vei muri acasă, tu să fii mărturisit. Însă întâi doctorul sufletelor, că el te va scoate din iad. Așa. Și nu te gândi că n-are dar.

După o spovedanie curată, trebuie să primim un canon, pe care trebuie să-l ținem. Cel ce se spovedește are mare datorie de a-și face canonul dat pentru a scăpa de chinul cel veșnic al iadului.

Vedem în Sfânta Scriptură că prin canon s-au curățit toți cei ce au păcătuit înaintea Domnului. Altfel, cel ce a primit canon și nu-l face, nu se poate curăți de lepra păcatului și nici sufletul său nu este slobozit din robia dracilor.

Este bine de știut că cel ce se pocăiește cu adevărat, nu numai că primește canonul dat de duhovnicul său, ci singur cere mai mult canon, știind că ori aici vremelnic, ori dincolo veșnic, păcătoșii trebuie să-și facă canonul.

Iar canonul să fie după măsura puterii fiecăruia. Ai auzit ce spune Sfântul Marcu Ascetul? **Câtă deosebire are arama de fier și fierul de găteje** – adică de vreascuri –, **atâta deosebire este între un trup și altul.** Unul este din fire sănătos și tare și poate să postească și să nu mănânce până seara; iar altul, săracul, dacă n-a mâncat de două-trei ori pe zi, cade jos. În toate acestea se caută scopul. De aceea **dreapta socoteală este împărăteasa faptelor bune.**

Tu crezi că pe dracul îl întreci la fugă? El într-o clipă este la marginea pământului. Numai cu asta îl întreci: dacă te smerești și te socotești a fi praf și cenușă și păcătos și neputincios și nevrednic de a trăi pe pământ. Numai de smerenie se teme diavolul! De alta nu se teme el. Poți să fii tu nevoitor cât îi lumea, dacă nu știi să ceri iertare, ești batjocorit de diavoli.

De aceea, fraților, să ne ajute mila Domnului să câștigăm oleacă de smerenie și dreaptă socoteală, fiindcă în lumea aceasta sunt curse și ispite și fel de fel de nedumeriri pământești și duhovnicești. Dar să avem în toate dreapta socoteală. Că pădurea nu se teme de cel care încarcă o dată mult pe o căruță. Știe că mai la vale se rupe osia și se strică carul. Ea se teme de acela care ia mereu câte un lemnșor și-l duce acasă. Așa și vrăjmașul, nu se teme de cel care începe cu multă nevoință, că obosește și rămâne, ci se teme de cel care ia câte oleacă așa, încet, încet.

Sfântul Teodosie spune: „**De lucrează cineva puțin câte puțin, se îmbogățește și la cele trupești și la cele duhovnicești**”. Câte oleacă! Așa să luați

fapta bună, câte oleacă și să vă pară rău că n-ați făcut mai mult.

– **Când se face spovedania generală?** au întrebat unii credincioși.

– O dată pe an trebuie să faci spovedania generală din mica copilărie. Sfântul Nicodim Aghioritul spune: „O dată pe an, în Postul Mare, este bine să faci spovedania generală”. Știi de ce? Pentru smerenie. Te ajută mult să-ți aduci aminte păcatele. Eu mă mărturisesc, dar dracul mă face să uit păcatele mele cu care am mâniat pe Dumnezeu.

Dar eu, când fac spovedania generală, mi le face îngerul cât muntele în fața mea. „Vezi cine ești?” Smerenia! Și atunci, mai mult se apropie Dumnezeu de noi, când noi ne smerim din adâncul sufletului.

– **Dar ce încredere avem că ni s-au iertat toate păcatele prin spovedanie?**

– Dar dumneata dacă ai spălat o rufă bine și dacă se mai murdărește, nu o mai speli din nou? Nu pui sodă și leșie și o speli și o pui la uscat? Precum cămașa trebuie spălată, așa și sufletul trebuie spălat mereu prin deasa spovedanie.

Dar Sfinții Părinți și mai ales Sfântul Nicodim Aghioritul avea o învățătură pentru duhovnic: „**Sfătuiește-i, o, duhovnice, la spovedanie deasă și curată pe toți**”. O dată în an se face spovedania generală din nou. Și asta-i și pentru smerenie și pentru ca omul să nu uite neputințele lui, cu care a supărat pe Dumnezeu. Așa este.

De aceea trebuie să ne pocăim, să ne pară rău. Pentru că Dumnezeu este atât de milostiv și de bun,

că nu mai ține minte răul ce-am făcut, dacă noi ne întoarcem din toată inima și ne mărturisim.

Ați văzut ce spune proorocul Isaia: *Întoarceți-vă către Mine și Mă voi întoarce către voi, fiii oamenilor. De vor fi păcatele voastre ca mohorâciunea, ca zăpada le voi albi, și de vor fi ca roșeala, ca lâna le voi face albe și nu voi mai pomeni cele dintâi ale voastre.*

În bunătatea Lui cea fără de margini, El știe neputința noastră, că greșim cu voie și fără voie, cu știință și cu neștiință. Nu este clipă când nu greșim înaintea Domnului. Dar nimeni nu știe firea omului mai mult ca Dumnezeu, căci El ne-a făcut din nimic.

De aceea, cum ne întoarcem către El cu lacrimi, cu părere de rău, cu spovedanie curată, ne și iartă. Cine are păcate mai grele trebuie să facă oleacă de canon, că Dumnezeu totdeauna este gata să ne primească și să ne ierte, căci suntem zidirea Lui.

Nimeni nu L-a făcut pe Hristos să coboare din cer, decât mila Lui, dragostea Lui pentru oameni. I-a fost milă de neamul omenesc. Că atât de multă dragoste are față de neamul omenesc, încât, auzi ce spune Sfântul Ioan Evanghelistul: *Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul născut, Fiul Său, L-a trimis în lume să mântuiască neamul omenesc.*

A venit Mântuitorul Hristos, nu numai să ne învețe ce trebuie să facem, ci pentru ca să sufere pentru noi batjocoriri, scuiări, bătăi și moarte pe Cruce, pentru ca să scoată neamul lui Adam din iad, care stătea acolo de 5508 ani, cât au fost de la primul Adam până la venirea Noului Adam – Hristos.

Deci **să avem către Dumnezeu inimă de fiu**, și să-L iubim din toată inima. Iar când am greșit ceva, îndată să cerem iertare și să alergăm la mărturisire, ca să-L împăcăm pe Dumnezeu, căci L-am supărat, că Domnul niciodată nu ține minte răul. Dacă vede că ne-am întors, se întoarce și El către noi.

Să avem către noi inimă de judecător. Adică cum? Să ne judecăm. Oare ce gândim noi îi place lui Dumnezeu? Ce vorbim noi, oare îi place lui Dumnezeu? Ce fac eu acum, oare îi place lui Dumnezeu?

Și îndată conștiința ne spune da sau nu. Căci de se va judeca omul pe sine, nu va cădea în judecata lui Dumnezeu! Să ne facem judecători nouă înșine: „Măi, aceasta nu-i bun ce fac; aceasta nu-i bun ce vorbesc; aceasta nu-i bun ce intenționez eu să fac!”

Și către aproapele să avem inimă de mamă. Ai văzut o mamă bună? Chiar dacă are copii mai mulți și dacă unul o supără, o necăjește în fel și chip, ea are milă de toți. Dacă vede că un copil de-al ei a căzut în apă și se îneacă, sau în foc, și strigă: „Mamă, nu mă lăsa!”, ea uită tot. Uită că a supărat-o și se duce după dânsul și-l scapă, chiar cu riscul vieții.

Că așa este mama! Adevărata mamă nu mai ține minte răul. Atât iubește pe copii. Iată, așa trebuie să avem și noi inima noastră față de toți. Să ne fie milă de toți, și de străini și de ai noștri. Așa cere Dumnezeu în Sfânta Evanghelie.

N-ai văzut cloșca? Are atâția pui și dacă i-ai luat numai unul, îți sare în cap, măcar că are mulți. Așa și mama cea bună își pune sufletul pentru copii. Această inimă de mamă o cere Dumnezeu de la noi. S-o avem față de toți. Când va fi unul, care chiar de

ne-a făcut rău, chiar de ne-a supărat, însă, când îl vom vedea că este la necaz, să sărim să-l ajutăm, ca să vadă el că noi avem dragoste și nu ținem minte răul pe care ni l-a făcut el. Numai așa vom fi fii ai lui Dumnezeu după dar.

FOLOSUL DESEI SPOVEDANII

Acum să spunem pe scurt despre cele cinci foloase ale deseii spovedanii.

Preabunul Dumnezeu a pus în lume Taina aceasta a Spovedaniei, căci dacă n-ar fi fost aceasta, după Botez, nimeni nu s-ar putea mântui. Cine reușește să facă o spovedanie curată, reușește să facă al doilea Botez, după cum ați văzut că zice preotul la molitfă: „De vreme ce cu al doilea botez te-ai botezat, după rânduiala tainelor creștinești”.

Taina Mărturisirii sau a Spovedaniei este una din cele șapte Taine și cuprinde patru părți:

Prima parte este durerea inimii pentru păcate. Să-i pară rău și să plângă pentru păcatul prin care a supărat pe Dumnezeu.

A doua este spovedania prin grai viu la duhovnic.

A treia este facerea canonului, prin hotărârea în fața preotului că-l va face.

A patra parte, cheia Sfintei Spovedanii, este dezlegarea păcatelor, prin punerea mâinilor preotului pe capul credinciosului. Aceasta, după canonul 8 al Sinodului I ecumenic, se numește epicleza duhovniciei, adică venirea Duhului Sfânt

peste capul celui ce s-a mărturisit curat. Că nu se poate încheia Taina Sfintei Spovedanii decât atunci când a pus preotul mâna pe capul celui ce se mărturisește, după cum arhiereul pune mâna pe capul diaconului sau al preotului, când îl hirotonește și vine Duhul Sfânt prin succesiune apostolică.

Deci, la fel și aici, Duhul Sfânt vine prin mâna preotului să dezlege sufletul care s-a spovedit.

Dar spovedania, fiind o spălare sau un botez duhovnicesc al sufletului, după Botezul cel dintâi, este o taină prin care se iartă păcatele omului prin dezlegare de la duhovnic și este bine să se facă cât mai des.

Dumnezeiescul părinte Ioan Gură de Aur zice așa în cartea care se numește „Puțul” sau „Fântâna” pe românește: „De este cu puțință, o, creștine, și în fiecare ceas să te mărturisești la duhovnic”.

De ce? Pentru că nu este clipă și minut când nu greșim lui Dumnezeu. Deci, dacă greșim în fiecare clipă lui Dumnezeu, este prea de nevoie să se facă deasa spovedanie, să spălăm sufletul prin mărturisire curată cu căință și canon, pentru că se înnegrește haina sufletului nostru cea curățită la Botez, prin tot felul de păcate, din ceas în ceas și din minut în minut.

În vremea veche a creștinismului patristic, creștinii se mărturiseau în fiecare zi la duhovnici. Dar pe vremea aceea se și împărtășeau în fiecare zi, cum arată la Fapte: *...și erau toți în biserică, când s-a întemeiat Biserica, și stăruiau în învățătura Apostolilor și în împărtășire, în frângerea pâinii și în rugăciune. ...Iar toți cei ce credeau erau laolaltă și*